

Rechtshistorische Courant

Inhoud Oktober 2023

<i>Inhoud Oktober 2023</i>	1
<i>Woord vooraf</i>	2
<i>Recent verschenen</i>	3
<i>Call for Papers</i>	4
Call for papers – 2023 volume ‘Rechtskultuur, Shaping Europe’ (Deadline 30 oktober 2023)	4
Call for papers – Bijzonder nummer European Journal of English Studies (volume 29, 2025): “‘The Place of Race in Law & Literature” (Deadline 30 november 2023)	4
Call for papers – Grotian Law and Modernity at the Dawn of a New Age 400 Years of De jure belli ac pacis 1625-2025 (Deadline 1 Mei 2024).....	4
<i>Kalender</i>	5
6 oktober 2023 – Causerie prof. Arno Dal Ri jr. François Laurent et Alphonse Rivier dans les débats sur le principe de nationalité au Brésil (1899-1971), Gent.....	5
17 oktober 2023 – Promotie Marvin Wiegand op het proefschrift The Reception of Learned Law in Fifteenth-Century Frisia, Amsterdam	5
27 oktober 2023 – De receptieclub herleeft!, Antwerpen	5
27 oktober 2023 – Boekpresentatie Hugo de Schepper, Amsterdam.....	6
31 oktober 2023 – Lezing bij Forum Romanum prof. dr. Susanne Lepsius: “Roman-canon law and the rule of Roman-German Kings and Emperors in the late Middle Ages”, Amsterdam.....	6
7-8 december 2023 – ‘Wine & Institutions in the Ancient World’, Gent	6
<i>Varia</i>	7
Vacature promovendus computationele Rechtsgeschiedenis (VU Amsterdam)	7
Vacature Postdocotraal onderzoeker Rechtsgeschiedenis (Tilburg University).....	7

Woord vooraf

Waarde lezer,

Het leuke aan nieuwe boeken is dat ze soms heel verrassend uit de hoek kunnen komen. Dat geldt zeker voor een eerder dit jaar verschenen boek van Willem Zwalve. Het boek behandelt de geschiedenis van de unie tussen het Heilig Roomse Rijk en het koninkrijk Sicilië van 1186 tot 1250. Willem Zwalve zal het ons hopelijk niet kwalijk nemen, maar dit boek hadden we zelfs van een veelzijdig rechtshistoricus als Zwalve niet zien aankomen. Het boek is als een cadeautje dat je helemaal niet verwacht had omdat Zwalve een fascinerend onderwerp gevonden heeft en dat, zoals steeds, boeiend weet te brengen.

Het begon allemaal met veel glorie toen de Duitse koning Hendrik VI, zoon en erfgenaam van keizer Frederik Barbarossa, te Milaan huwde met Constance, de erfgename van het koninkrijk Sicilië. Dit leidde uiteindelijk tot een conflict tussen keizer en paus en met een roemloos einde van Barbarossa's dynastie, de Hohenstaufen. Een cruciaal moment daarbij was het Eerste Concilie van Lyon waarop paus Innocentius IV keizer Frederik II liet afzetten. Dit had ook voor de Lage Landen zijn belang, want het opende de deur voor een tegenkoning, eerst Hendrik Raspe en vervolgens graaf Willem II van Holland. Het proces tegen Frederik II in Lyon had echter ook een ruimere draagwijdte omdat het heel wat juridische vragen opwierp over de verhouding tussen paus en keizer en de bevoegdheid en het toepasselijke recht bij een proces tegen de keizer. Kortom, ook voor wie over geheel andere zaken werkt, is dit een lezenswaardig boek!

(Een tip voor wie liever kortere stukjes leest: sinds kort is elk nieuw nummer van het Tijdschrift voor Rechtsgeschiedenis gedurende een half jaar in open access toegankelijk. Zie voor het laatste nummer: <https://brill.com/view/journals/lega/91/1-2/lega.91.issue-1-2.xml>.)

De hoofdredacteur

Dirk Heirbaut

Redactie

Filip Batselé

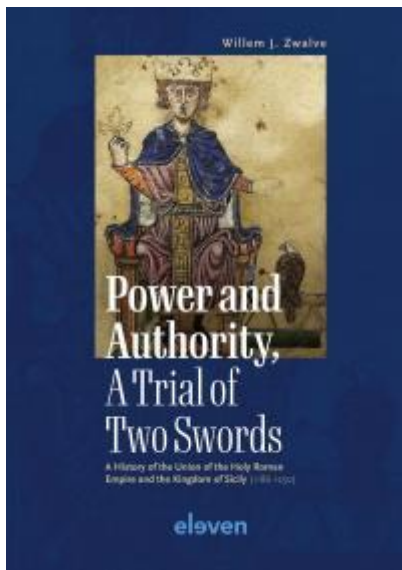
Amber Gardeyn

Pieterjan Schepens

Jasper Van de Woestijne

Florenz Volkaert

Recent verschenen

W. ZWALVE, *Power and Authority, A Trial of Two Swords: A History of the Union of the Holy Roman Empire and the Kingdom of Sicily (1186-1250)*, Boom, ISBN 9789462363410, 2023, 631 p., €50.

Op 27 januari 1186 trouwde de Duitse koning Hendrik VI, zoon en erfgenaam van de Romeinse keizer Frederik I 'Barbarossa', met Constance van Hauteville, troonopvolgster van Sicilië, in de Sint-Ambrosiusbasiliek in Milaan. Het koninklijk huwelijk bezegelde de vereniging van het koninkrijk Sicilië en het Heilige Roomse Rijk, waardoor een enorm rijk ontstond dat zich uitstreckte van de kusten van de Noordzee tot de stranden van Afrika. De unie leidde ook tot een groot geopolitiek conflict dat de Europese politiek in de dertiende eeuw domineerde, omdat het de soevereiniteit die het pausdom pretendeerde uit te oefenen over het hele christendom en de territoriale integriteit van de pauselijke staat ernstig in gevaar bracht. Daarom probeerden opeenvolgende pausen (Innocentius III, Gregorius IX en Innocentius IV) deze unie koste wat het kost ongedaan te maken. De daaropvolgende strijd tussen het Roomse pausdom en de Hohenstaufen-keizers culmineerde in de afzetting van keizer Frederik II door paus Innocentius IV op het Eerste Concilie van Lyon in 1245, wat resulteerde in de definitieve ontbinding van de unie van het keizerrijk en het koninkrijk Sicilië en de uitroeiing van de Hohenstaufen. Door een buitenlandse prins, Karel van Anjou, broer van koning Lodewijk IX van Frankrijk, uit te nodigen om te vechten tegen de laatste Hohenstaufen, veranderde de pauselijke politiek het Italiaanse schiereiland uiteindelijk in een slagveld voor de twee grootmachten van het vroegmoderne Europa: Spanje en Frankrijk.

Het ontstaan, de wisselvalligheden en de gevolgen van de vereniging van het keizerrijk en het koninkrijk Sicilië zijn het onderwerp van het eerste deel van dit boek. Het tweede deel behandelt het proces van Frederik II in Lyon, de rechtbank en haar bevoegdheden, het toepasselijke recht en tot slot de uitvoering en nasleep van de uitspraak van de rechtbank.

Meer info vindt u [hier](#).

Call for Papers**Call for papers – 2023 volume ‘Rechtskultur, Shaping Europe’ (Deadline 30 oktober 2023)**

Shaping Europe is het thema van de jaargang 2023 van Rechtskultur. Met *Shaping Europe* willen de redacteurs zich richten op de wijze waarop wetgevers, rechtbanken en rechtsgeleerden door de eeuwen heen hebben bijgedragen aan verschillende concepten en verhalen over Europa en op de erfenis van deze verschillende opvattingen. De redactie verwelkomt bijdragen uit alle relevante wetenschapsgebieden met een maximale lengte van 100.000 tekens. Bijdragen moeten worden ingediend via rechtskultur@ur.de voor 30 oktober 2023.

Call for papers – Bijzonder nummer European Journal of English Studies (volume 29, 2025): “The Place of Race in Law & Literature” (Deadline 30 november 2023)

Volume 29 van het European Journal of English studies legt zich toe op ‘The Place of Race in Law & Literature’. De gastredacteurs, Andrew Benjamin Bricker (Ghent University), Elise Wang (California State University, Fullerton), and Cedric Essi (Osnabrück University) doen dan ook een warme oproep aan alle geïnteresseerden om voor 30 november 2023 een voorstel in te dienen. Voor meer info kan u bij elk van de redacteurs terecht (andrew.bricker@ugent.be, elwang@Fullerton.edu, cedric.essi@uni-osnabrueck.de).

De volledige call for papers kan u [hier](#) raadplegen.

Call for papers – Grotian Law and Modernity at the Dawn of a New Age 400 Years of De jure belli ac pacis 1625-2025 (Deadline 1 Mei 2024)

Ter gelegenheid van de 400ste verjaardag van de verschijning van Grotius’ *De jure belli ac pacis*, vindt in Den Haag een conferentie plaats. Meer informatie kan u [hier](#) vinden. De deadline voor het insturen van een abstract ligt op 1 mei 2024.

<i>Kalender</i>

6 oktober 2023 – Causerie prof. Arno Dal Ri jr. François Laurent et Alphonse Rivier dans les débats sur le principe de nationalité au Brésil (1899-1971), Gent

Op vrijdagmiddag 6 oktober om 16u15 zal professor Arno Dal Ri Jr. van de Universidade Federal de Santa Catarina (UFSC) in het Gentse Instituut voor Rechtsgeschiedenis (lokaal Non bis in idem), in het Frans, een causerie geven over “François Laurent et Alphonse Rivier dans les débats sur le principe de nationalité au Brésil (1899-1971)”. In de lezing zal professor Dal Ri Jr. niet alleen de Latijns-Amerikaanse invloed van de Belgische grootheid François Laurent bespreken, maar ook die van de Zwitser Alphons Rivier, die ook in België actief was. Professor Dal Ri doceert in Florianópolis zowel rechtsgeschiedenis als internationaal recht en publiceerde al een en ander over het staats- en nationaliteitsbegrip in het internationaal privaats- en publiek recht. In zijn lezing komen ook de ervaringen van de Belgische migranten in de negentiende-eeuwse ‘kolonie’ Ilhota (Brazilië) aan bod, alsook de grote ‘naturalisatie’ n.a.v. het ontstaan van de Braziliaanse republiek in 1889 en het statuut van de migranten onder de ‘Estado Novo’.

Wie er bij wil zijn, stuurt een mailtje naar: Georges.Martyn@ugent.be.

17 oktober 2023 – Promotie Marvin Wiegand op het proefschrift *The Reception of Learned Law in Fifteenth-Century Frisia, Amsterdam*

Op 17 oktober 2023 verdedigt Marvin Wiegand zijn proefschrift over de receptie van het geleerde recht in 15de-eeuws Friesland in het Auditorium van de Faculteit Rechtsgeleerdheid van de Vrije Universiteit Amsterdam. De verdediging begint om 13u45.

27 oktober 2023 – De receptieclub herleeft!, Antwerpen

Na enkele jaren stilstand ten gevolge van de Corona-pandemie hervat de Receptieclub haar jaarlijkse activiteiten. Op vrijdag 27 oktober 2023 vindt in Antwerpen het traditionele programma plaats, met ontvangst, lunch en twee lezingen. Sprekers zijn:

Marvin Wiegand (VU Amsterdam) – “The Reception of Roman law in Medieval Frisia – *furtum manifestum and nec manifestum*”.

Ruben De Nijs (Universiteit Antwerpen) – “De prijs van vrijheid: contracten van slaven voor hun eigen vrijheid, van Rome tot de kolonies”.

Marvin Wiegand hoopt (zoals dat aan de VU Amsterdam zo correct heet) op 17 oktober a.s. bij prof. Jan Hallebeek te promoveren op een proefschrift getiteld *The Reception of Learned Law in Fourteenth- and Fifteenth-Century Frisia*. Ruben De Nijs heeft bij FWO een aanvraag ingediend voor financiering van een rechtshistorisch en rechtsvergelijkend doctoraatsonderzoek naar verschillende systemen van slavernij, uit te voeren onder de supervisie van prof. Dirk Vanheule (UAntwerpen) en prof. Tammo Wallinga (Erasmus Universiteit Rotterdam/UAntwerpen) en met als werktitel “*The unbroken chain of slavery: a legal analysis of past and current practice*”.

Programma:

- 11.30 Ontvangst in de Agora, Stadscampus gebouw E, ingang hoek Vekestraat/Grote Kauwenberg
- 13.00 Lunch (locatie nader bekend te maken; de kosten ervan zullen, inclusief wijn, maximaal € 40 bedragen)
- 14.30 Lezing Marvin Wiegand (in het Engels)
- 15.30 Lezing Ruben De Nijs

De lezingen zullen plaatsvinden in de Annexe, Lange Winkelstraat 9. Voor nadere informatie en om u op te geven kunt u terecht bij Tammo Wallinga:

tammo.wallinga@uantwerpen.be of wallinga@law.eur.nl

27 oktober 2023 – Boekpresentatie Hugo de Schepper, Amsterdam

Tijdens het jaarcongres vindt de boekpresentatie plaats van het nieuwe boek van Prof. em. Hugo de Schepper, medeoprichter, voormalig bestuurslid en gewaardeerd ereid van onze vereniging. Zijn boek wordt uitgegeven door de Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten en draagt de titel:

'A latere principis u de su theniente general'. De regeringsraden naast landsheren en landvoogden in de Habsburgse Nederlanden. Leden, instellingen en algemene politiek, 1577/1580-1609 (Brussel/Leuven, 2023).

31 oktober 2023 – Lezing bij Forum Romanum prof. dr. Susanne Lepsius: “Roman-canon law and the rule of Roman-German Kings and Emperors in the late Middle Ages”, Amsterdam

Op 31 oktober vindt om 17:30 aan de vrije Universiteit Amsterdam de lezing “Roman-canon law and the rule of Roman-German Kings and Emperors in the late Middle Ages” plaats (IN 2A-45 (Initium (2^e verdieping), Vrije Universiteit, De Boelelaan 1105, 1081 HV Amsterdam).

Voor verdere informatie kan u terecht bij h.de.jong@vu.nl.

7-8 december 2023 – ‘Wine & Institutions in the Ancient World’, Gent

Op 7 en 8 december organiseren dr. Dimitri Van Limbergen (Universiteit Gent) en dr. Paulina Komar (UKS Warschau) een internationale conferentie over “Wijn en Institutionele kaders in de Oudheid.” Met deze conferentie willen ze onderzoeken hoe wijn werd geproduceerd, verhandeld en geconsumeerd binnen dit soort institutionele kaders in het oude Middellandse Zeegebied, in het Oosten en het Westen, en van de Klassieke tot de Late Oudheid.

Meer info vindt u [hier](#).

Varia**Vacature promovendus computationele Rechtsgeschiedenis (VU Amsterdam)**

Aan prof. dr. mr. Hylkje de Jong heeft het bestuur van het NWO-domein Sociale en Geesteswetenschappen 400.000 euro toegekend uit de SGW Open Competitie – M ronde 2022. Het project zal worden uitgevoerd in samenwerking met prof. mr. Gijs van Dijck (Maastricht University), een programmeur en een promovendus.

Het project heeft als titel 'Een analyse van het pluralisme van rechtsbronnen in de vroegmoderne rechtspraktijk van het Hof van Friesland'. In dit project zullen de civiele procesdossiers van 1716-1730, overgeleverd uit het Hof van Friesland, worden onderzocht. Deze periode kenmerkte zich door pluralisme van rechtsbronnen. Het doel is inzicht te krijgen in het gebruik van deze rechtsbronnen in de rechtspraktijk. In het bijzonder wordt het effect bestudeerd van de herziening van de Landsordonnantie in 1723. Het gebruikte corpus van civiele procesdossiers is gedigitaliseerd en (onder)zoekbaar gemaakt door Handwritten Text Recognition, ontwikkeld door Transkribus. Text annotation platforms worden gebruikt om de verscheidenheid aan rechtsbronnen zichtbaar te maken (patronen). Analyse van deze patronen zal uitwijzen wat de status was van deze rechtsbronnen.

Voor het project zoekt De Jong een promovendus computationele Rechtsgeschiedenis. De volledige vacature vindt u [hier](#).

Vacature Postdocotraal onderzoeker Rechtsgeschiedenis (Tilburg University)

Voor het project 'Professionals and the People' zoekt Tilburg University een gepromoveerde historicus of historica met passie voor archiefonderzoek. Je zult onderzoek doen naar de bestuurscultuur en het functioneren van stedelijke ambtenaren in de Nederlanden op het snijvlak van late middeleeuwen en vroegmoderne tijd. Je komt terecht in een team van enthousiaste (rechts)historici die onderzoek doen naar verschillende aspecten van (o.a.) stadsgeschiedenis en -institutes in deze periode.

De volledige vacature vindt u [hier](#).

De voorgaande nieuwsbrieven kan U vinden op: www.rechtsgeschiedenis.be. Deze boodschap is U toegezonden omdat uw emailadres voorkomt in de lijst van ca. 400 rechtshistorische belangstellenden die bijgehouden wordt door het Instituut voor Rechtsgeschiedenis van de Universiteit Gent. Komt uw naam bij vergissing in deze lijst voor en wilt U geen verdere mails over rechtsgeschiedenis ontvangen, stuur dan een e-mail naar [de redactie](mailto:de.redactie). Uw naam zal dan uit de lijst verwijderd worden. Mogen wij de abonnees van de nieuwsbrief vragen steeds de wijziging van hun emailadres mee te delen.

Wilt U bepaalde vragen, mededelingen of aankondigingen van congressen, boeken e.d. over rechtsgeschiedenis of Romeins recht via deze nieuwsbrief laten verspreiden, mail dan naar: courant@ugent.be. Omdat wij graag ervoor zorgen dat de Courant piekfijn uitziet, maken we die altijd een paar dagen eerder op. Berichten die op de voorlaatste en laatste dag van de maand toekomen, komen daardoor niet in meer de eerstvolgende courant, maar in de daaropvolgende Courant. Hou daar dus rekening mee als u een mededeling hebt voor de Courant.